

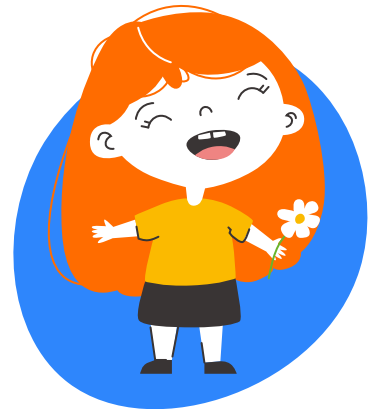

НАВЧАЄМО ДІТЕЙ ЛЮБИТИ ПРИРОДУ

Підготувала Ольга Стягунова

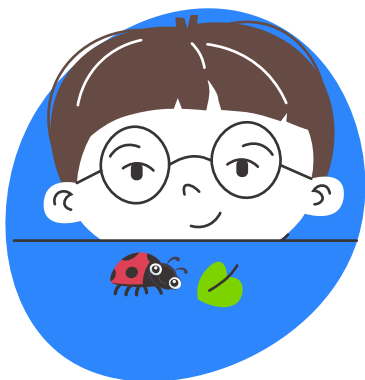
НАВЧАЄМО ДІТЕЙ ЛЮБИТИ ПРИРОДУ

Ознайомлення дітей з природним довкіллям — чи не найважливіший напрям дошкільної освіти, оскільки саме природа допомагає дитині зрозуміти складну будову світу, осягнути зв'язки між його елементами. Дошкільнятам передусім варто пояснити, що інколи «любити природу» — це робити щось корисне для неї, а інколи, навпаки, — не робити нічого, щоб не нашкодити їй.

ОСОБИСТИЙ ПРИКЛАД ВИХОВАТЕЛЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЕФЕКТИВНОГО НАВЧАННЯ ЛЮБОВІ ДО ПРИРОДИ

У дитячому садку для дітей є багато цікавих занять: фізкультура, математика, малювання, співи... Та які б активності ми не пропонували малюкам — чи то навчитися розв'язувати нову задачу, чи виконувати якусь мовленнєву вправу, чи співати нову пісню, завжди маємо продемонструвати, що саме належить робити, заохочуючи вихованців власним прикладом. Діти із задоволенням наслідують дії вихователя, тож процес навчання невимушено набуває форми веселої гри, з розповідей про яку рідні довідуються про те нове, чого малюк навчився або про що дізнався впродовж дня. Заняття, мета яких — прищепити дошкільнятам любов і повагу до природи, мають теж відбуватися так, аби дитина із захопленням могла розповісти про них удома. Тож і під час цієї роботи приклад вихователя є важливим. Плануючи відповідні заняття, пам'ятаймо, що інколи «любити природу» — це робити щось корисне для неї, а інколи, навпаки, — не робити нічого, тобто не шкодити їй.

Спостереження за природою розвиває допитливість та мислення дошкільнят. Природа слугує невичерпним стимулом для розвитку їхнього пізнавального інтересу, адже її об'єкти можна рахувати, малювати, з них можна будувати, створювати картини або поробки, про них можна читати і співати, про природу можна розповідати, складати казки тощо.

Одним із основних завдань ознайомлення дітей з природним довкіллям є виховання дбайливого ставлення до будь-якого прояву життя як найвищої цінності. Вихователь має показати дітям, що всі елементи природи пов'язані між собою і що цей зв'язок впливає на життя людей. Власний приклад вихователя допомагає навчити малюків помічати в природі цікаве, особливе. Навчити спостерігати за природою — це складне завдання для сучасних дошкільнят, які належать до покоління із «зацифрованим» дитинством, тобто такого, яке світ пізнає передусім з екранів гаджетів. Помічною для реалізації окресленого освітнього напрямку видається технологія «Навчання в природі».

СКЛАДНИКИ ТЕХНОЛОГІЇ «НАВЧАННЯ В ПРИРОДІ»

ОБОВ'ЯЗКОВІ ПРОГУЛЯНКИ

Скільки б дорослі не говорили, що природу треба оберігати та любити, дитина не буде цього розуміти, аж поки безпосередній контакт з її об'єктами не допоможе малюкові перейнятися відчуттям відповідальності та турботливого ставлення до них. Тому треба докладати зусиль, аби діти мали час на спілкування з природою. Важливо також, щоб цей час ставав дедалі тривалішим.

Прогулянки на природу мають відбуватися за будь-якої погоди, оскільки різна погода — джерело знань про довкілля та важливий складник життєвого досвіду. Тому домовтеся з батьками про зручний одяг для дітей: нехай вони подбають про комбінезони, рукавички та взуття, що не промокає; змінний одяг для ігор та експериментів з водою, глиною, піском тощо. Обов'язково поясніть батькам, чому не варто робити зауваження дітям про брудний одяг: дитина в чистому одязі не світ пізнавала, а переймалася тим, як не засмутити маму! Зручний одяг для прогулянки має бути і у вихователя.

СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЗА ПРИРОДОЮ

Плануючи прогулянку, вихователь має обов'язково передбачити спостереження за природою. Завдання для спостереження можуть бути різними залежно від мети та об'єкта (синоптичними, фенологічними, ботанічними, зоологічними, астрономічними), але важливо надати їм ігрової форми. Заінтригуйте малюків конкретною метою: «Подивимося, яка сьогодні погода, — чи зможуть вилетіти бджілки на збір меду або чи зможемо ми походити босоніж»; «Поспостерігаємо за квітами на клумбі, адже ми з вами сьогодні виготовимо квіти з паперу й будемо робити великий квітковий колаж»; «Хто перший побачить пташку і правильно назве її, той буде обирати гру на прогулянці» тощо.

Для спостережень придатний будь-який час, а не тільки ранкові та денні прогулянки. Адже на повітрі можна проводити різні активності: із закріплення знань з математики (порахувати квіти, знайти гілки, схожі на певні цифри) або розвитку мови (гучно проспівати-прокричати голосні звуки). Астрономічні спостереження краще організовувати ввечері, коли видно зірки та Місяць; у надвечір'я можна помилуватися красою сонця, коли воно сідає за обрій, і водночас повторити назви геометричних фігур.

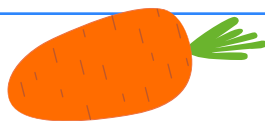

ВИКОРИСТАННЯ НАРОДНИХ ПРИКМЕТ

Для підтримання інтересу під час спостережень за природою знайомте дітей із народними прикметами, заохочуючи разом шукати їх підтвердження або невідповідність сучасним кліматичним умовам. Зверніть увагу малюків, що прикмети можуть передбачати швидкий результат (наприклад: ластівки низько літають — до швидкого дощу, горобці зранку «купаються» в пилюці — по обіді буде дощ) або надавати довгострокові прогнози (наприклад: лютий багатий снігом — квітень буде щедрий на воду). Знайомлячи дітей з народними прикметами, вихователь не лише заохочує їх до уважних спостережень, а й допомагає пізнавати секрети природи та формує уявлення про її пізнання: якщо прикмета не підтверджується, діти можуть зробити висновок про те, що наші предки в чомусь помилялися, і перевірити іншу версію.

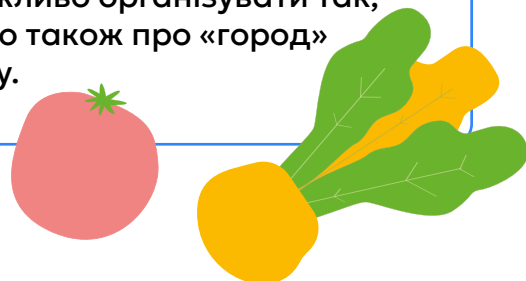

ПРАЦЯ ДІТЕЙ НА ПРИРОДІ

Діти дошкільного віку люблять виконувати «дорослу» роботу. Праця на природі не тільки підіграє їм у відчутті себе дорослими, а й сприяє засвоєнню нових знань. Спробуйте, приміром, облаштувати разом з малюками город. Щоб дітям ця справа була цікавою, запропонуйте їм самим обрати рослини, які вони хочуть вирощувати, і самотужки виконати всі підготовчі дії. Добре, якщо в кожного малюка буде своя грядочка. Що менший вік вихованців, то крупніше насіння або інший посадковий матеріал пропонуйте їм для вибору. Дітям молодших груп доцільно пропонувати насіння квасолі, гороху чи тих рослин, які можна вживати в сирому вигляді й найшвидше (наприклад, цибулі, редису або зелені), оскільки діти цього віку не здатні довго чекати. Старших дошкільнят варто ознайомити з розмаїттям рослин та способів їх розмноження, тому для вирощування пропонуйте рослини, що мають різний вид стебла, квітів, плодів (наприклад, картоплю, буряки, капусту).

Не забувайте про силу особистого прикладу, а також про те, що маєте лише допомагати дітям, показуючи, як виконувати ті чи ті дії. Пам'ятайте, що дитячий город — не зразковий експонат, а майданчик для навчання, де неможливо уникнути помилок та незграбностей. Тому роботу важливо організувати так, щоб діти максимально все робили самі. Не забуваймо також про «город» на підвіконні, за яким можна доглядати навіть узимку.

СВЯТА НА ПРИРОДІ

Користь таких свят полягає в тому, що вони розширюють уявлення дітей про природу, допомагаючи їм дізнатися нове про знайомі об'єкти, навчитися піклуватися про них. Прикладом свята може бути День народження дерева, що росте на подвір'ї дитсадка. Поступово готуйте дітей до святкування: нехай вони довідаються про те, що це за дерево, відколи воно росте, хто посадив його, в чому його цінність тощо. Добре підготувати дереву подарунки — віршики, пісні, малюнки тощо. До «дня народження» іменинника належить причепурити: використайте кольорові стрічки, якими обв'яжіть стовбур (після «святкування» обов'язково зніміть їх, щоб не нашкодити рослині). Подбайте про святкове пригостення для учасників: нехай діти почастуються або плодами цього дерева, або стравами з них. Зверніть увагу малюків, що пригостити належить і «іменинника». Готуючись до свята, розкажіть дітям, як пригостити дерево: можна, зокрема, обробити ґрунт навколо стовбура, щоб коріння отримало кращий доступ до повітря, а потім полити його.

Тематика та форма свят, пов'язаних із природою, надзвичайно різноманітні: бал квітів, свято мурахи, пташині вечорниці та ін. Виховний потенціал таких заходів посилюють отримані під час них позитивні емоції, які сприяють формуванню ставлення до природи, справляють вплив на особистість дитини загалом.

ПРИРОДООХОРОННІ АКЦІЇ

Вихователям до снаги організувати екологічні акції, зміст яких зрозумілий і цікавий дітям. Такі акції доцільно приурочити до певних дат або подій, що мають суспільне значення — це справляє комплексний виховний вплив на дошкільнят. Прикладом екологічної акції може бути, приміром, опорядження квітника, газону, висаджування дерева або виготовлення та розвішування годівничок для птахів. Зрозуміло, що під час організації будь-якої екологічної акції особистий приклад вихователя — важлива мотиваційна пружина для малюків.

ЗАХОДИ ІЗ СОРТУВАТИ СМІТТЯ

Навчити дітей сортувати сміття нескладно. Набагато складніше сформувати в них стійку звичку робити це. Демонстрація власного прикладу — найкоротший шлях до формування належних навичок. Розпочніть із того, що розмістіть у груповій кімнаті сміттєвий контейнер, поділений на окремі відсіки, пофарбовані у відповідні кольори. Щодня і за кожної нагоди демонструйте дітям правила сортування: залишки паперу складайте в одне відділення, зламані фломастери — у друге, зів'ялі листочки кімнатної рослини — у третє. Проведіть у садку акцію зі збирання використаних батарейок, готуючись до якої поясніть дітям природоохоронні наслідки такої поведінки. Розкажіть також про способи перероблення сміття та отриманих унаслідок цього матеріалів чи виробів.

